

رابطه سن و جنس با «رسوب کلسیم» در شریان کاروتید قلبی

22 آبان 1404

لسیفیکاسیون شریان کاروتید یکی از نشانه‌های خاموش بیماری‌های قلبی و عروقی است که اغلب بدون علامت مشخص ظاهر می‌شود و ممکن است سال‌ها پیش از بروز سکته مغزی در بدن شکل بگیرد. پژوهشی تازه با هدف بررسی این پدیده در میان جمعیت ایرانی انجام شده است.

آترواسکلروز یا تصلب شرایین، یکی از مشکلات شایع در جوامع امروزی است که بر اثر رسوب چربی‌ها و مواد معدنی بر دیواره رگ‌های خونی ایجاد می‌شود. این وضعیت به تدریج مسیر جریان خون را تنگ کرده و می‌تواند زمینه‌ساز سکته مغزی یا قلبی شود. شریان کاروتید که خون‌رسانی به مغز را بر عهده دارد، از مهم‌ترین نقاطی است که در اثر این بیماری آسیب می‌بیند. یکی از نخستین نشانه‌های آغاز این روند، رسوب مواد کلسیمی یا همان کلسیفیکاسیون در دیواره این شریان است. تشخیص زودهنگام این تغییرات می‌تواند از بروز آسیب‌های مغزی پیشگیری کند، اما اغلب افراد از وجود چنین رسوب‌هایی در بدن خود بی‌خبرند.

اهمیت بررسی این موضوع زمانی بیشتر می‌شود که بدانیم تشخیص زودهنگام این رسوبات حتی در تصویربرداری‌هایی که با هدف دیگری انجام می‌شوند، ممکن است جان بیماران را نجات دهد. دندانپزشکان هنگام استفاده از رادیوگرافی CBCT برای بررسی وضعیت استخوان فک در کاشت ایمپلنت، به طور تصادفی ممکن است به نشانه‌هایی از کلسیفیکاسیون در مسیر شریان کاروتید برخورد کنند. این روش تصویربرداری سه‌بعدی، جزئیاتی از ساختارهای اطراف را نیز نشان می‌دهد و همین ویژگی آن را به ابزاری ارزشمند برای کشف زودهنگام این بیماری بدل کرده است. با توجه به نبود پژوهش مشابه در داخل کشور، بررسی تازه‌ای با هدف تعیین میزان بروز این پدیده در جمعیت ایرانی انجام شده است.

در این پژوهش، زهرا امیری از گروه دندانپزشکی کودکان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد به همراه دو همکار خود از همان دانشگاه، بررسی دقیقی را روی تصاویر CBCT بیماران ایرانی انجام دادند. آن‌ها در قالب مطالعه‌ای با عنوانی مرتبط با فراوانی کلسیفیکاسیون شریان کاروتید، به دنبال آن بودند تا میزان وقوع این رسوبات را در میان افراد مختلف و ارتباط آن با سن و جنسیت مشخص کنند.

در این پژوهش ۳۲۰ تصویر رادیوگرافی CBCT مربوط به بیماران مراجعه‌کننده به یک مرکز خصوصی رادیولوژی فک و صورت در تهران بررسی شدند. سن و جنس بیماران ثبت و مسیر شریان کاروتید از نظر وجود رسوبات کلسیمی تحلیل گردید.

نتایج نشان دادند که در میان ۳۲۰ رادیوگرافی، تنها در ۱۱ مورد (معادل ۳/۴ درصد) نشانه‌های

کلسیفیکاسیون شریان کاروتید وجود داشت. از این میان، هشت نفر مرد و سه نفر زن بودند. میانگین سنی افرادی که این پدیده در آن‌ها مشاهده شد حدود ۵۵ سال بود و تحلیل آماری نشان داد احتمال بروز آن با افزایش سن به طور چشمگیری بالا می‌رود. همچنین، مردان نسبت به زنان بیشتر در معرض این مشکل قرار داشتند.

بر اساس یافته‌ها، هرچند میزان کلی بروز کلسیفیکاسیون شریان کاروتید در جامعه مورد مطالعه پایین بود، اما الگوی مشاهده‌شده اهمیت عوامل سن و جنس را در این زمینه برجسته می‌کند. این نتایج نشان می‌دهند که مردان میانسال بیشتر از سایر گروه‌ها باید نسبت به سلامت عروق خود هوشیار باشند و دندانپزشکان نیز هنگام بررسی تصاویر CBCT لازم است به نشانه‌های احتمالی این پدیده توجه کنند.

در ادامه تحلیل‌ها، پژوهشگران نتایج خود را با مطالعات مشابه در کشورهای دیگر مقایسه کردند. در پژوهش‌های بین‌المللی، میزان بروز این رسوبات بین سه تا هفده درصد گزارش شده که بالاتر از یافته‌های مطالعه حاضر است. تفاوت سبک زندگی، تغذیه، سن شرکت‌کنندگان و نسبت جنسیتی نمونه‌ها از عوامل مؤثر بر این اختلاف عنوان شده است. همچنین، بررسی‌ها نشان می‌دهد روش CBCT در تشخیص این تغییرات نسبت به رادیوگرافی‌های دوبعدی دقت بیشتری دارد و می‌تواند یافته‌های پنهان را آشکار سازد.

این مطالعه همچنین یادآور شد که مرور کامل تصاویر CBCT فراتر از محدوده دندان‌ها، می‌تواند از بروز عوارض جدی در آینده پیشگیری کند. تشخیص زودرس کلسیفیکاسیون شریان کاروتید فرصتی فراهم می‌کند تا بیمار پیش از بروز سکتة مغزی یا آسیب‌های جدی‌تر تحت پیگیری و مراقبت‌های لازم قرار گیرد.

نتایج این پژوهش در «مجله علمی-پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد» منتشر شده‌اند. این نشریه وابسته به دانشگاه علوم پزشکی یزد است و به نشر یافته‌های پژوهشی در حوزه سلامت و علوم پزشکی اختصاص دارد.

انتشار چنین پژوهش‌هایی به آگاهی‌بخشی جامعه پزشکی و حتی دندانپزشکان در شناسایی زودهنگام عوامل خطر کمک می‌کند و نشان می‌دهد فناوری‌های مورد استفاده در دندانپزشکی می‌توانند نقشی فراتر

از درمان دندان‌ها داشته باشند؛ نقشی در پیشگیری از بیماری‌های مرگبار.